

ISSN 2078-5526

ВІСНИК ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія педагогічна

Випуск 32

2017

**VISNYK
OF THE LVIV
UNIVERSITY**

Series Pedagogics

Issue 32

Scientific journal

Published 1–2 issues per year

Published since 1969

**Ivan Franko
National University of Lviv**

**ВІСНИК
ЛЬВІВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія педагогічна

Випуск 32

Збірник наукових праць

Виходить 1–2 рази на рік

Виходить з 1969 р.

**Львівський національний
університет імені Івана Франка**

2017

UDK: 378:373.2(477) "19"

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ІЗ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНА РЕТРОСПЕКТИВА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.

Олена Венгловська

*Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка,
бульв. І. Шамо, 18/2, Київ, Україна, 02154*

На підставі результатів студіювання історико-педагогічних праць, матеріалів із фондів архівів висвітлено особливості підготовки фахівців із дошкільної освіти в історико-педагогічній ретроспективі другої половини ХХ ст. Підготовку вихователів дітей дошкільного віку в окреслених хронологічних межах дослідження розглянуто в контексті суспільних змін до фахових вимог вихователя. З'ясовано, що зміни вимог до вихователів відбувалися відповідно до трансформаційних процесів у соціально-економічній, політичній, педагогічній сферах. Виявлено, що у другій половині ХХ ст. змінною в підготовці фахівців була знаннева компонента (формування готовності до реалізації мети, завдань виховання дітей дошкільного віку, програмово-методичного забезпечення, підготовки дитини до навчання у школі). Трансформація освітньої парадигми у 90-х рр. ХХ ст. від знанневої до особистісно зорієнтованої зумовила зміни в підготовці фахівців для дошкільної галузі.

Ключові слова: дошкільна освіта, вимоги до вихователів, фахова підготовка, форми підготовки вихователів, навчальний план, історико-педагогічна ретроспектива.

Вимоги, що висуває ХХІ ст. до фахівців із дошкільної освіти, ґрунтуються на особистісно зорієнтованому, цілісному, аксіологічному, гуманістичному, діяльнісному підходах. Багатофункціональна діяльність сучасного вихователя зумовлює внесення змін до змісту його професійної підготовки. З огляду на це вартісним є звернення до історико-педагогічної ретроспективи підготовки фахівців із дошкільної освіти в Україні у другій половині ХХ ст. Студіювання різних груп джерел цієї доби сприятиме виробленню нової моделі підготовки фахівців.

Загальнотеоретичні підходи до підготовки педагогів, врахування суспільно-економічних викликів у підготовці фахівців відображені в наукових розвідках Л. Березівської [1], Н. Дічек [4], Г. Іванюк [6], О. Сухомлинської [10]. Проблема підготовки фахівців для дошкільної освіти в історико-педагогічній ретроспективі висвітлено у статтях О. Венгловської (підготовка вихователів дітей дошкільного віку в Україні у 50–80-х рр. ХХ ст.) [2], А. Січкара (підготовка фахівців із дошкільної освіти в Українській

Народній Республіці) [9]. І. Улюкаєвої (становлення і розвиток дошкільної педагогічної освіти в Україні (1905–1941 рр.)) [11].

Опрацювання засвідчило, що проблема підготовки фахівців дошкільної освіти в історико-педагогічній ретроспективі другої половини ХХ ст. не знайшла належного висвітлення.

Мета статті – за результатами студіювання історико-педагогічних джерел, матеріалів, що зберігаються у фондах архівів, з'ясувати особливості підготовки фахівців для дошкільної освіти у другій половині ХХ ст. та розроблення нової моделі підготовки фахівців.

Вивчення генези дошкільного виховання в Україні потребує розуміння вимог, які висували до особистості вихователя дітей дошкільного віку, та визначали утилітарну модель фахівця. Трансформаційні процеси відбувалися в дошкільному вихованні у другій половині ХХ ст. зумовлені зміни вимог до професійного рівня вихователя дітей дошкільного віку (“посадова особа, яка займається вихованням дітей у навчально-виховних закладах” [3, с. 53; 5, с. 91]), який виконував декілька функцій: організаційну (створення умов для всебічного гармонійного розвитку дітей дошкільного віку, підготовки їх до навчання у школі), педагогічну (виховання і навчання дітей дошкільного віку, педагогізація батьків з актуальних питань дошкільного виховання), пропагандистську (впровадження в життя рішень партійних з’їздів).

У зв’язку з широким спектром вимог до вихователів змінювалися підходи до їхньої професійної підготовки, що засвідчують нормативні документи другої половини ХХ ст. (Закон “Про зміцнення зв’язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в Україні СРСР” (1959), “Основи законодавства СРСР та союзних республік про народну освіту” (1973), постанова “Про основні напрями реформи загальноосвітньої професійної школи” (1984)).

Зазначимо, що шляхи вдосконалення підготовки педагогічних кадрів обговорювали на різних рівнях. Зокрема, на методичній нараді викладачів педагогічного факультету Київського державного педагогічного інституту (КДПІ) ім. О. М. Горького, що відбулася 28 серпня 1958 р., декан педагогічного факультету Д. Шелухін наголошував на необхідності внесення змін до “навчальної, наукової, методичної роботи” [14, арк. 1] із підготовки фахівців для дошкільного виховання. Насамперед відбулися зміни у структурі системи підготовки педагогічних кадрів. Кафедру спеціальної педагогіки було реструктуризовано і на її основі створено три нові: методичного початкового навчання (завідувач кафедри Г. Захаров), дошкільної педагогіки (завідувач – О. Лещенко), дефектології (завідувач – М. Ярмаченко) [14, арк. 1].

Відповідно до висвітлених вище завдань кафедра дошкільної педагогіки розробила нові навчальні плани. До навчальних планів 1959 р. зі спеціальності “Педагогіка і психологія (дошкільна)” було введено нові курси: “Історія”, “Проекційна техніка та навчальне кіно”. Ідеологічна складова підготовки посилювалась вивченням історії КПРС (220 год), її вносили і на спеціальну атестацію), політичної економії (150 год), діалектичного та історичного матеріалізму (140 год), основ атеїзму (70 год), тоді як на вивчення психології (загальної, дитячої, педагогічної) відводили 178 год, спеціальної педагогіки – 170 год [13, арк. 3]. Такий підхід декларував новий підхід до підготовки фахівців.

З метою вдосконалення практичної підготовки студентів, відбувалося збільшення тривалості практики до 40 тижнів замість 24. За новим навчальним планом кількість годин на всі види практики розподіляли так: педагогічна практика без відриву від навчальних занять – 13 тижнів, педагогічна практика в дитячому садку – 8 тижнів, практика з організації дитячих садків і літніх дитячих майданчиків у колгоспах і радгоспах – 4 тижнів, педагогічна практика в дитячих яслах – 4 тижні, педагогічна практика з організації керівництва дошкільним вихованням – 5 тижнів, педагогічна практика в педагогічних училищах – 6 тижнів [13].

За результатами виконання навчального плану, проходження різних видів практик та складання державних екзаменів студентам присвоювали спеціальну кваліфікацію “Викладач дошкільної педагогіки і психології педагогічного училища і методист із дошкільного виховання”. Студентам, які закінчували педагогічний інститут за заочною формою навчання, присвоювали спеціальну кваліфікацію “Інспектор-методист із дошкільного виховання і вихователів дитячих закладів” [12].

Навчальні плани для студентів заочної та денної форм навчання практично не відрізнялися, відмінність полягала лише у зменшенні кількості теоретичних годин на вивчення предметів та збільшенні їхньої кількості на практичне опрацювання програмового матеріалу [12, арк. 1; 13, арк. 3]. У процесі вивчення дисциплін професійного та практичного спрямування студенти засвоювали вимоги, які висували до вихователів. Це сприяло підвищенню їхньої готовності до реалізації оновленої мети, завдань виховання дітей раннього та дошкільного віку, програмово-методичного забезпечення навчально-виховного процесу у різних типах дошкільних закладів, взаємодії з батьками вихованців.

Завдяки злагодженій роботі з підготовки кадрів простежувалась позитивна динаміка у збільшенні кількості завідувачів дитячих садків, які отримували вищу педагогічну освіту. Наприклад, у Київській області у 1959–1960 рр. працювало 572 завідувачі та вихователі, із них вищу освіту мали 58 осіб, незакінчену вищу – 45 осіб [17, арк. 19]. Однак інтенсивний розвиток

мережі дошкільних закладів, зростання будівництва об'єднаних дошкільних установ (ясел-садків), розрахованих на велику кількість груп (8–10 груп по 200–250 дітей) зумовлював потребу в педагогічних кадрах із вищою освітою. Вивчення річних звітів про роботу дитячих садків засвідчують те, що не в усіх дошкільних закладах України працювали вихователі, які мали необхідну фахову підготовку. Зокрема, в деяких дошкільних закладах не було жодного вихователя з дошкільною освітою (№ 294, № 146, № 91, № 200, № 201 м. Києва) [19, арк. 128].

Такий стан актуалізував у педагогічних інститутах урізноманітні форми підготовки педагогічних кадрів для дошкільного виховання: денна, вечірня, заочна. Запровадження в Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького заочної та вечірньої форм навчання зумовило позитивну динаміку: на заочному відділенні навчалось 748 завідувачів і вихователів дитячих садків, на вечірньому – 237 осіб [18, арк. 7].

Соціально-економічний, демографічний чинник 60-х років ХХ ст. привів до значного розширення дитячих установ, збільшення в них кількості дітей раннього та дошкільного віку, що зумовлювало потребу в кваліфікованих педагогічних кадрах. Згідно з доповідними записками Міністерства освіти УРСР про підготовку педагогічних кадрів для дошкільних установ із кожним роком зростала потреба у спеціалістах для дошкільного виховання (табл. 1) [18, арк. 28, 29, 30].

Таблиця 1

Потреба у вихователях дітей дошкільного віку в Українській РСР у 1960-х роках ХХ ст.

Роки	Потреба	У тім числі для колгоспних дошкільних закладів	Наявність	Нестача
1963	35250	1050	33230	2020
1964	38990	1090	3480	4010
1965	43540	1140	36870	6670
1966	49200	2300	38740	10460
1967	56640	4340	40600	16040
1968	64160	6860	42440	21720
1969	71560	9160	44260	27300
1970	78600	11900	46060	32540

У період 1973–1983 рр. “Основами законодавства СРСР та союзних республік про народну освіту” (1973) було стандартизовано вимоги до вихователя, їхні професійні права та обов’язки. У статті 50 наголошено на тому, що на посаду вихователя в дошкільні заклади призначали тільки тих осіб, які мали педагогічну освіту [7, с. 30]. Цим документом також унормували права та обов’язки вихователів дітей дошкільного віку [7,

с. 31]. Це актуалізувало проблему вдосконалення змісту та форм підготовки педагогічних кадрів для дошкільних закладів.

Значну роботу щодо підвищення рівня фахової підготовки вихователів проводили на місцях. Вивчення наказів Міністерства освіти УРСР та Постанов колегії Міністерства освіти Української РСР (фонд Р-346) [15] дало змогу з'ясувати особливості підготовки педагогічних кадрів для дошкільних закладів різних областей України. Зокрема, на засіданні колегії Міністерства освіти Української РСР 1977 р. розглядали питання про забезпечення дошкільних установ м. Києва педагогічними кадрами [15, арк. 17]. Було ухвалене рішення відмовитись від улаштування на роботу фахівців з інших областей, перевагу надавали випускникам інститутів, які проживали в Києві [15, арк. 17]. Київський міський відділ народної освіти у 1970-х рр. розробив перспективний план задоволення потреб дошкільних закладів у педагогічних кадрах, популяризації серед вихователів заочної форми навчання [15, арк.17].

У 1984–1991 рр. зміни вимог до вихователів відбувалися відповідно до положень постанови “Про основні напрями реформи загальноосвітньої і професійної школи” (1984). У шостому розділі цієї постанови наголошено на знятковій ролі педагога та вимогах, які до нього висували. Зокрема, було зазначено, що педагог (в тім числі й вихователь) повинен любити дітей, бути творчим, відданим своїй справі, мати спеціальну професійну підготовку, зміти реалізувати на практиці досягнення науковців щодо виховання дітей дошкільного віку [8, с. 56–58].

Для реалізації положень освітньої реформи ЦК КП і Рада Міністрів УРСР 1984 р. ухвалила кілька постанов: “Про заходи по вдосконаленню підготовки, підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів системи освіти і професійно-технічної освіти та поліпшенню умов їх праці та побуту” [8, с. 91–98], “Про дальше поліпшення суспільного дошкільного виховання і підготовку дітей до навчання у школі”. Ці постанови визначали подальші стратегії підготовки кадрів та вимоги до особистості вихователя [8, с. 99–102], вносили зміни у зміст “психолого-педагогічної та методичної підготовки” педагогів [8, с. 92]: збільшувалася кількість “цілевих завдань” на навчання за скороченим терміном навчання для вихователів, які мали середню педагогічну освіту [8, с. 92, 93].

Відповідно до цих вимог вносили зміни у зміст навчання. Вивчення педагогічних дисциплін збагачувалося лабораторними заняттями, які відбувались у базових дошкільних закладах. Теоретична фахова підготовка поєднувалась із практичною. Навчальний план передбачав чотири види практики: “навчальна практика в переддошкільних групах (II курс), практика в дитячих дошкільних закладах (III курс), інспекторська-методична практика у відділах народної освіти (IV курс), педагогічна практика в педагогічних училищах (IV курс)” [16, арк. 16]. У процесі проходження різних видів

практик студенти вчилися реалізовувати завдання щодо наступності між дошкільним закладом та початковою школою, впроваджувати в навчально-виховний процес народознавчу компоненту, ознайомлювати дітей з українським фольклором, народними ремеслами, традиціями, використовувати на заняттях технічні засоби навчання. Це давало змогу вже на етапі навчання відібрати студентів, найбільш схильних до роботи з дітьми [7, с. 57].

Отже, в період із 1959 – до 90-х рр. ХХ ст. на визначення змісту підготовки фахівців із дошкільного виховання впливали соціально-економічні, ідеологічні, педагогічні чинники. Важливою була знаннєво-домінанта, яка полягала в підготовці майбутніх вихователів до реалізації суспільної мети і завдань щодо виховання дітей дошкільного віку. Вони відображали трансформації, які відбувалися в суспільному житті країни.

Уніфікація змісту підготовки впливала на те, що у підготовці педагогічних працівників недостатньо враховували варіативну, особистісно-складову, регіональний компонент.

Зміна освітньої парадигми (90-ті рр. ХХ ст.), її гуманістична, цілісна та ціннісна спрямованість сприяли зміні особистісно-професійних вимог до вихователя як учасника навчально-виховного процесу у сфері дошкільної освіти. Модернізація дошкільної галузі потребувала вихователя, здатного мобільно реагувати на виклики ХХІ ст., творчо використовувати практичні здобутки.

Із другої половини 90-х років ХХ ст. підготовка фахівців дошкільної галузі в Україні відбувалася за освітньо-професійними програмами “молодшого спеціаліста”, “бакалавра”, “спеціаліста”, “магістра” у вищих навчальних закладах України III–IV рівня акредитації.

Пріоритетними в підготовці фахівців для дошкільних навчальних закладів були принципи демократизації, гуманізації, варіативності, рівності доступу до якісної освіти. Порівняно з попереднім (радянським) періодом відбулися зрушення в організації освітнього процесу: впроваджено кредитно-модульну систему навчання, інноваційні форми організації навчально-виховного процесу, введено до навчальних планів дисципліни культурологічне спрямування, курси за вибором вищого навчального закладу та студента у перебігу яких поглиблюються знання студентів щодо особливостей реалізації завдань із різних напрямів роботи з дітьми раннього та дошкільного віку. Виконання навчальних планів давало змогу студентам здобувати такі фахові кваліфікації, як: “Вихователь дітей дошкільного віку”, ОКР “бакалавр”, “Організатор дошкільної освіти, вихователь дітей дошкільного віку”, ОКР “спеціаліст”; “Викладач дошкільної педагогіки і психології”, ОКР “магістр”.

Навчальний план підготовки бакалаврів був розрахований на чотири роки і 7 857 год. тобто 145.5 кредитів, зокрема, дисципліни цільові

гуманітарної та соціально-економічної підготовки (1 782 год, 33 кредити), циклу природничо-наукової підготовки (1 404 год, 26 кредитів), циклу професійної та практичної підготовки (4 077 год, 75,5 кредитів). Навчальний цикл мистив варіативну частину циклу: три кредити (162 год) для дисциплін, визначених університетом, і три кредити (162 год) для дисциплін за вибором студентів. Цикл охоплював двадцять три дисципліни, вивчаючи які студенти набували теоретичних знань та практичних навичок роботи з дітьми дошкільного віку, що в повній мірі відповідали вимогам, що висувалися до особистості вихователя.

Зокрема, у процесі вивчення дисциплін “Вступ до спеціальності”, “Дошкільна педагогіка”, “Історія педагогіки”, “Основи наукових досліджень”, “Основи педагогічної майстерності”, “Дитяча психологія”, “Педагогічна психологія” студенти набували теоретичних знань про особливості роботи вихователя дітей дошкільного віку, засвоєння вимог, що висувалися до його особистості; становлення та розвитку дошкільної теорії та практики на різних історико-педагогічних етапах, внеску педагогів у виробку педагогічних теорій та концепцій виховання дітей дошкільного віку; змісту, форм і методів виховання дітей дошкільного віку, особливостей психофізичного розвитку дитини.

Зміст навчальних дисциплін студенти засвоювали під час аудиторних та позааудиторних занять, різних видів практик (літня польова (II семестр), практика в групах раннього віку (V семестр), літня педагогічна практика (VI семестр), практика в дошкільних закладах (VIII семестр)). У ході таких видів діяльності перевагу надавали активним формам роботи: круглим столами, семінарами, тренінгам, діловим та рольовим іграм, презентаціям, використанню інформаційно-комунікаційних технологій. Це давало змогу студентам моделювати професійні ситуації, знаходити шляхи та способи їхнього вирішення, апробувати себе в ролі вихователя, вихователя-методиста, виховача дошкільного навчального закладу. У процесі виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань студенти створювали групові та індивідуальні проекти з актуальних питань дошкільної освіти. Результати науково-дослідницького пошуку вони оприлюднювали не лише на індивідуальних заняттях, а й під час педагогічної практики в дошкільних навчальних закладах.

Відповідно до потреб і запитів студентів до навчального плану вводили дисципліни варіативної складової. Наприклад, у Київському університеті імені Бориса Грінченка до варіативної складової навчального плану входили такі навчальні дисципліни, як: “Тренінг самопізнання”, “Педагогічна психологія в дошкільній освіті”, “Психологія педагогічної творчості”, “Психолого-педагогічні основи роботи з обдарованими дітьми”, “Історія дошкільної освіти міста м. Києва”, “Технології особистісного

(індивідуального) виховання дітей”, “Інформаційні технології в дошкільній освіті”, “Теоретичні й методичні основи дитячої гри”, “Методика діяльності дітей”. Зазначені дисципліни мали інноваційний характер, сприяли формуванню в майбутніх вихователів професійної спрямованості, компетентності, умінню на практиці реалізовувати сучасні технології розвитку дитини дошкільного віку, виявляти їхні здібності, обдаровувати в різних видах діяльності.

Отже, зміна вимог до вихователів у другій половині ХХ ст. була зумовлена трансформацією мети, завдань дошкільного виховання. У визначених хронологічних межах рівень підготовки вихователів був одним з показників розвитку дошкільної галузі. Виконаний ретроспективний аналіз засвідчив, що на визначення стратегій, змісту, форм щодо підготовки фахівців із дошкільного виховання впливали зміни суспільно-економічного життя країни.

Зауважимо, що упродовж другої половини ХХ ст. підготовка фахівців для роботи у закладах дошкільного виховання зазнавала змін, що відображено у трансформації змісту від політико-ідеологічної складової до впровадження соціокультурної, варіативної, культурознавчої компоненти до використання традиційних форм і методів до реалізації інноваційних групових форм роботи; від утилітарної до особистісно зорієнтованої моделі фахівця.

Пропонована розвідка не висвітлює всіх аспектів проблеми. Предметом подальших наукових досліджень є питання підготовки фахівців із дошкільної освіти в умовах реалізації особистісно орієнтованої парадигми та навчання в дослідженнях.

-
1. *Березівська Л. Д.* Проблема народного вчителя в діяльності київських просвітницьких організацій / Лариса Дмитрівна Березівська // *Рівненська школа*. – № 2. – 1998. – С. 65–68.
 2. *Венгловська О. А.* Система підготовки вихователів дітей дошкільного віку в Україні у 50–80-х роках ХХ сторіччя / Олена Анатоліївна Венгловська // *Професійна адаптація молодого вчителя в умовах змін ціннісної парадигми суспільства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* / [редкол.: В. О. Огнев'юк, І. А. Зязюн та ін.]. – Київ, 2010. – С. 25–27.
 3. *Гончаренко С. В.* Український педагогічний енциклопедичний словник / Семен Устимович Гончаренко. – [Вид. 2-ге, доповн. й виправл.] – Рівне : Волин. обереги. 2011. – 552 с.

4. Дічек Н. П. Методологічні аспекти модернізації вітчизняних історико-педагогічних досліджень / Н. П. Дічек // Педагогіка і психологія. 2014. – № 2. – С. 67–75.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер. 2008. – 1040 с.
6. Іванюк Г. І. Соціально-педагогічні виклики другої половини ХХ-го століття до підготовки педагогів для роботи в сільській школі / Г. І. Іванюк // Пед. науки: теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. пр. – Суми, 2012. – № 6 (24). – С. 60–71.
7. Основы законодательства Союза ССР и союзных республик о народном образовании. – Москва : Известия, 1973. – 39 с.
8. Про основні напрями реформи загальноосвітньої і професійної школи : зб. документів і матеріалів / [пер. з рос.]. – Київ : Політвидав України. 1984. – 110 с.
9. Січкарь А. Д. Становлення інституту підготовки фахівців з дошкільної освіти в Українській Народній Республіці / А. Д. Січкарь // Наукові записки. Серія “Психолого-педагогічні науки” (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / [за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко]. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – № 4. – С.191–194.
10. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. – Київ : АПН, 2003. – 68 с.
11. Улюкаєва І. Г. Становлення та розвиток дошкільної педагогічної освіти в Україні (1905 – 1941рр.) : дис... канд. педагог. наук: 13.00.01 / Ірина Гересєвна Улюкаєва. – К.,1993. – 190 с.
12. Державний архів міста Києва (Держархів м. Києва), ф. Р-346, оп. 2, спр. 1494, арк. 1, 4.
13. Держархів м. Києва, ф. Р-346, оп. 2, спр. 1659, 4 арк.
14. Держархів м. Києва, ф. Р-346, оп. 2, спр. 1685, 43 арк.
15. Держархів м. Києва, ф. Р-346, оп. 10, спр. 122, 92 арк.
16. Держархів м. Києва, ф. Р-346, оп. 10, спр. 1080, 39 арк.
17. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України). ф. 166, оп. 15, спр. 2989, 27 арк.
18. ЦДАВО України, ф. 166, оп. 15, спр. 3250, 217 арк.
19. ЦДАВО України, ф. 166, оп. 15, спр. 3632, 259 арк.

Стаття: надійшла до редколегії 25.11.2016
доопрацьована 15.03.2017
прийнята до друку 11.04.2017

TRAINING PRE-SCHOOL EDUCATORS IN UKRAINE: HISTORICAL AND EDUCATIONAL RETROSPECTIVE OF THE SECOND HALF OF THE TWENTIETH CENTURY

Olena Venhlovska

*Pedagogical institute of Borys Grinchenko University of Kyiv
1. Shamo Boulevard, 18/2, Kyiv, Ukraine, UA -02154*

The article, according to the study of historical sources and teaching materials from the collections of archives, highlights the peculiarities of experts on preschool education in the historical and pedagogical retrospective of second half of the twentieth century. The author considers training educators of preschool children in chronological limits within the research in the context of changes to the requirements. It is found that the changes in the requirements for educators held under the transformations in socio-economic, political, educational spheres. Laws and regulations provide the state regulation of training experts in the pre-school sector. The content of these documents affects the definition of objectives, tasks, and content of training. The article finds out that in the second half of the twentieth century the dominant in the content of training experts was the knowledge paradigm (formation of readiness to implement the goals, objectives of the children education and preschool curriculum, and methodological support, preparing the child for school education) and political-ideological component (implementation of the decisions of party congresses). The school educator served as the relay of changes that took place in the social life of the country. Training of pre-school educators carried out in the study disciplines was characterized by professional and practical orientation.

Transforming educational paradigm in the 90's of XX century from knowledge oriented to personality oriented caused changes in training specialists for pre-school education on the basis of competence, activity, axiological, research approaches. Variable, socio-cultural, regional components were submitted to the content of training. Training of pre-school educators included the formation of their ability and readiness for the implementation of individual approach, practical teaching methods, and personality oriented developmental technologies in working with children.

Key words: preschool education, requirements for pre-school educators, professional training, forms of training pre-school educators, curriculum, historical and educational retrospective.